

ระบบการออมเพื่อการเกษียณที่ครอบคลุม เพียงพอ และยั่งยืน

นายไพบูลย์ นลินทรางกูร

ประธานกรรมการ สภาธุรกิจตลาดทุนไทย

12 พฤศจิกายน 2561

ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมสูงอายุโดยสมบูรณ์ในอีกสามปีข้างหน้า

ปี	อัตราผู้สูงอายุ	
2550	10.7%	สังคมสูงอายุ (Aging Society)
2554	12.2%	
2557	14.9%	
2560	16.7%	
2564	20%*	
2574	28%*	สังคมสูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society)
		สังคมสูงอายุอย่างเต็มที่ (Super-Aged Society)

นิยามขององค์การสหประชาชาติ (United Nations)

สังคมสูงอายุ (Aging Society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ในอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด

สังคมสูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ในอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด

สังคมสูงอายุอย่างเต็มที่ (Super-Aged Society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ในอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด

* ประมาณการ

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, GFP Journal Oct.2018

ประเด็นที่น่าห่วงที่สุดคือแหล่งรายได้หลักของผู้สูงอายุไทยส่วนใหญ่ยังมาจากลูก

แหล่งรายได้หลักของผู้สูงอายุไทย

หน่วย: ร้อยละ

	2550	2560
บุตร	52.3	34.7
การทำงาน	28.9	31.0
เบี้ยยังชีพจากทางราชการ	2.8	20.0
บำนาญ/บำนาญ	4.4	5.9
คู่สมรส	6.1	4.6
ดอกเบี้ยจากเงินออมฯ	2.9	2.3
อื่น ๆ*	2.6	1.5

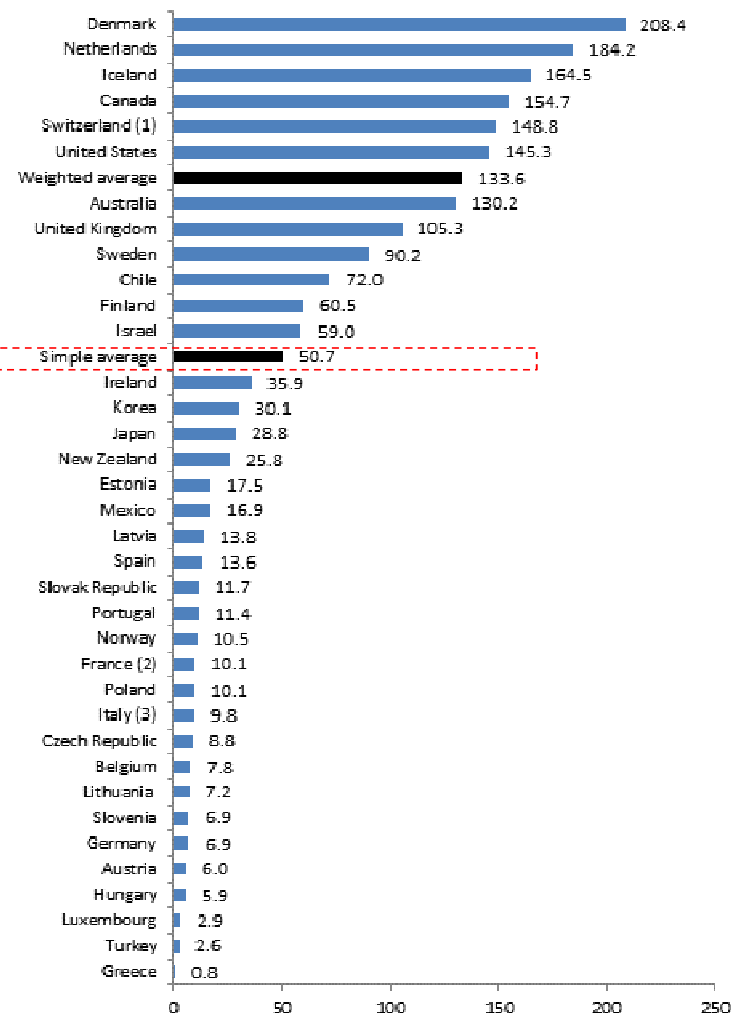
หมายเหตุ: *รวมรายได้จากฟิ/น้อง/ญาติ กองทุนประกันสังคม พ่อ แม่ เพื่อนและรายได้จากค่าเช่า (เช่น ที่ดิน ที่อยู่อาศัย เป็นต้น)

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

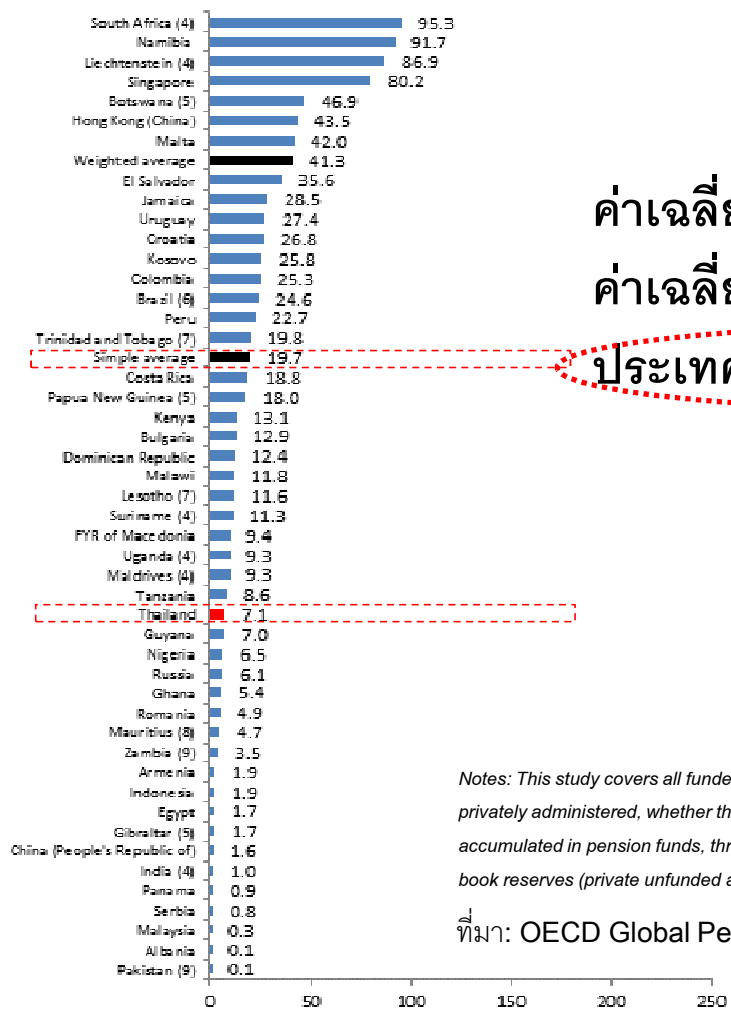
จำเป็นต้องมีการปฏิรูประบบบำนาญเพื่อสร้างความมั่นคงทางรายได้หลังเกษียณ

Pensions Funds as a percentage of GDP

A. OECD countries

B. Non-OECD countries

ค่าเฉลี่ยประเทศในกลุ่ม OECD = 50.7%
ค่าเฉลี่ยประเทศนอกกลุ่ม OECD = 19.7%
ประเทศไทย = 7.1%

Notes: This study covers all funded pension arrangements - irrespective of whether they are publicly or privately administered, whether they cover public or private sector workers, and whether assets are accumulated in pension funds, through pension insurance contracts or other vehicles - and employers' book reserves (private unfunded arrangements).

ที่มา: OECD Global Pension Statistics 2017

คุณสมบัติที่สำคัญของระบบบำนาญที่ดี ได้แก่

1. มีความครอบคลุมแรงงานทั่วถึง
2. สร้างรายได้ในระดับที่เพียงพอหลังเกษียณ
3. มีความยั่งยืนทางการเงินในระยะยาว ไม่สร้างภาระหนี้สินภาครัฐ

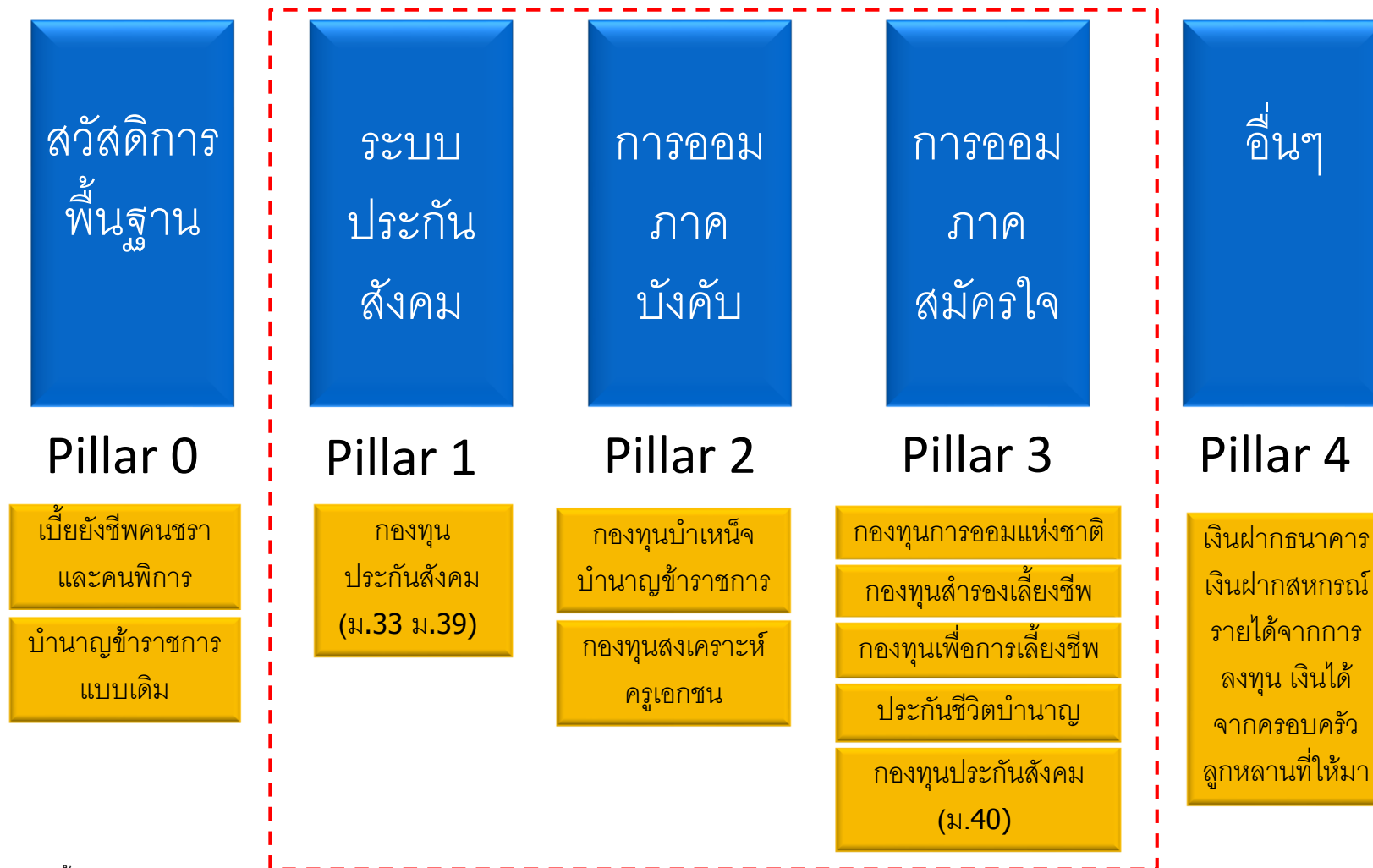
เสาหลักของระบบบำนาญที่จัดแบ่งโดยธนาคารโลก ได้แก่

เสาหลักที่ 1 (Pillar 1): ระบบประกันสังคม ที่รัฐจัดให้กับแรงงานเพื่อสร้างหลักประกันและความมั่นคงในการดำรงชีวิตหลังเกษียณ

เสาหลักที่ 2 (Pillar 2): การออมภาคบังคับ เพื่อให้รายได้หลังเกษียณ เมื่อรวมกับ Pillar 1 แล้ว อยู่ในระดับที่เพียงพอต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

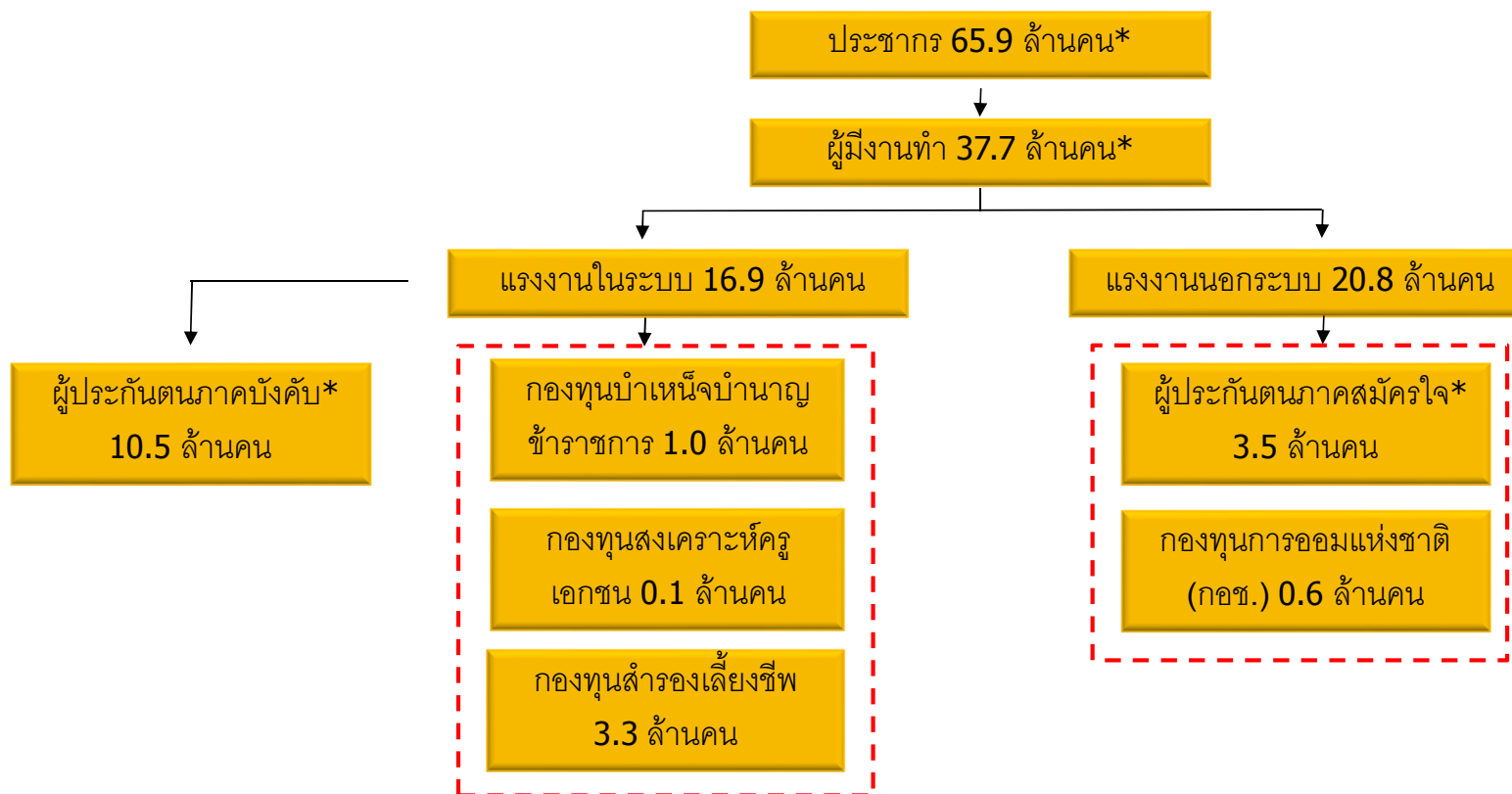
เสาหลักที่ 3 (Pillar 3): การออมภาคสมัครใจ เพื่อให้แรงงานที่มีความสามารถออมเงินมีรายได้เพิ่มเติมเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ระบบบำนาญของไทยมีครบทุกเสาหลัก แต่ ไม่ครอบคลุม ไม่เพียงพอ และไม่ยั่งยืน

ที่มา: ศูนย์กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ, สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)

ไม่ครอบคลุม – จำนวนผู้มีงานทำ 22 ล้านคน ไม่อยู่ในระบบบำนาญ

หมายเหตุ : แรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบ จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ณ ปี 2560

ที่มา: *กองทุนประกันสังคม ข้อมูล ณ ธ.ค. 2559 , PVD ข้อมูล ณ ส.ค.2561, GPF ข้อมูล เดือนธ.ค. 2560, กอช. ข้อมูลเดือนส.ค. 2561

ไม่เพียงพอ – รายได้บำนาญของคนเกษียณส่วนใหญ่ ไม่พอต่อการดำรงคุณภาพชีวิต

อัตรารายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีพหลังเกษียณเท่ากับ 50% ของเงินเดือนเดือนสุดท้าย

กลุ่มผู้รับเงินได้หลังเกษียณ		% ผลตอบแทนเทียบกับเงินเดือนเดือนสุดท้าย
ข้าราชการ (ระบบบำนาญแบบเดิมและกบข.)	⇒	ร้อยละ 50 –70
แรงงานในระบบผู้ประกันตนกองทุน ประกันสังคม	⇒	ร้อยละ 24
แรงงานนอกระบบ (กองทุนการออมแห่งชาติ)	⇒	ร้อยละ 10
ทุกกลุ่มผู้รับเงินได้ (กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ)	⇒	ร้อยละ 12

ที่มา: จากผลการศึกษาของ Deloitte & Touche Consulting Group , วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย เมษายน 2559

ค่าใช้จ่ายภาครัฐของระบบบำนาญ

1. เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
2. บำนาญข้าราชการ
3. เงินสมทบกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
4. เงินสมทบกองทุนประกันสังคม
5. เงินบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น

กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่รัฐควรพิจารณาดำเนินการ

